

1. مهمترین مسائل و مشکلاتی که زمینه ساز جنگ جهانی دوم شد را نام ببرید
2. چرا متفقین با تنظیم قرارداد ورسای زمینه وقوع جنگ جهانی دوم را فراهم کردند؟

3. جامعه ملل با چه هدفی به وجود آمد و چرا نا کار آمد بود؟

درس ۸

جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن

حدود ۲۱ سال پس از پایان جنگ جهانی اول، بار دیگر جهان گرفتار جنگی شد که مرگبارترین و ویرانگرترین حادثه تاریخ بشر شناخته می شود. شما در این درس زمینه ها، عوامل، آثار و پیامدهای مختلف این جنگ و مهم ترین تحولات سیاسی جهان پس از آن را بررسی و تجزیه و تحلیل خواهید کرد.

فعالیت ۱

بحث و گفت و گو

با راهنمایی دبیر درباره این موضوع گفت و گو کنید که چرا تجربه تلخ جنگ جهانی اول، مانع بروز جنگ جهانی دوم نشد. پیشنهادهای شما برای گسترش و استحکام صلح و دوستی جهانی و جلوگیری از جنگ و ویرانی چیست؟

جهان در فاصله دو جنگ بزرگ

در فاصله میان دو جنگ، جهان و به ویژه کشورهای اروپایی گرفتار مسائل و مشکلات بزرگی شدند که زمینه را برای جنگ جهانی دوم فراهم آورد (مهم ترین این مسائل و مشکلات، صلح ناپایدار و ناخشنودی از قراردادهای صلح ورسای، ضعف جامعه ملل، بحران اقتصادی و ظهور حکومت های خودکامه تک حزبی و نظامی گرا بود) 1

صلح ناپایدار

پس از پایان جنگ جهانی اول و امضای معاهده ورسای چنین به نظر می رسید که اروپا و سایر نقاط دنیا در حال ورود به عصری از ثبات، صلح و آرامش بین المللی هستند. اما با گذشت زمان همه چیز تغییر کرد (قرارداد صلح به هیچ عنوان داوطلبانه و اختیاری نبود، بلکه قراردادی میان کشورهای شکست خورده و کشورهای پیروز بود که طی آن طرف شکست خورده برای فرار از نابودی و به اجبار، آنچه طرف پیروز می گفت را پذیرفت. دولت های پیروز (متفقین) که هریک به نوبه خود در ایجاد جنگ مقصر بودند، تمام تفصیرها را متوجه آلمان نموده و با تشبیه این کشور به روش های مختلف، زمینه های نارضایتی و بروز جنگ های بعدی را فراهم آوردند) 2

ضعف جامعه ملل

2) جامعه ملل که برای کمک به حل و فصل اختلافات کشورها و جلوگیری از دشمنی و جنگ میان دولت ها به وجود آمده بود، فاقد قدرت کافی برای تحقق این هدف بود و تصمیماتش ضمانت اجرایی لازم را نداشت. حضور نداشتن برخی از کشورها در این نهاد بین المللی نقش مهمی در ناکامی آن داشت. آمریکا که خود پیشنهاد تأسیس جامعه ملل را داده بود، به عضویت آن در نیامد. خروج ژاپن، آلمان و ایتالیا و نیز اخراج شوروی از جامعه ملل، موجب بی اعتباری بیشتر این نهاد بین المللی شد. به همین سبب بود که جامعه ملل در فاصله میان دو جنگ در مقابل تهاجم نظامی برخی دولت ها به کشورهای دیگر، اقدام بازدارنده و مؤثری نتوانست انجام دهد. 2)

1. یکی از مسائل مهم جهان و به خصوص اروپا در دوران پس از جنگ جهانی اول چه بود؟
2. انگلستان چگونه توانست به رونق اقتصادی برسد؟
3. چرا آلمان در نخستین سال‌های پس از جنگ جهانی اول شرایط اقتصادی وخیمی داشت؟
4. مسائل و مشکلات اقتصادی ناشی از جنگ جهانی اول چه تاثیری در اروپا داشت؟

بحران اقتصادی

در سال ۱۹۲۳، ارزش مارک آلمان به اندازه‌ای سقوط کرد که از اسکناس به جای سوخت، به‌عنوان کاغذ دیواری و برای پر کردن تشک استفاده می‌شد.

1 یکی از مسائل مهم جهان و به خصوص اروپا در دوران پس از جنگ جهانی اول، بازسازی ویرانی‌های ناشی از جنگ و ایجاد رونق و رفاه اقتصادی بود.¹ برخی از کشورها، مانند انگلستان، به اتکای منابع خود و ثروت مستعمراتشان تا حدودی از عهده این کار برآمدند² اما بسیاری دیگر با مشکلات شدیدی مانند رکود و تورم روبه‌رو شدند.³ آلمان از جمله کشورهایی بود که در نخستین سال‌های پس از جنگ جهانی اول شرایط اقتصادی وخیمی داشت؛ زیرا علاوه بر خرابی‌های حاصل از جنگ، مستعمراتش را از دست داده و محکوم به پرداخت غرامت‌های سنگین شده بود³ ایالات متحده که اقتصادش در جنگ کمتر آسیب دیده بود، اقدام به اعطای وام به دیگر کشورها، از جمله آلمان، کرد اما ناگهان خود گرفتار بحران و رکود اقتصادی عظیمی شد (۱۹۲۹-۱۹۳۲م) که در پی آن، اقتصاد جهان نیز به هم ریخت و مشکلات فراوانی به وجود آمد⁴ (مسائل و مشکلات اقتصادی تأثیر بسزایی در روی کار آمدن حکومت‌های دیکتاتوری، به خصوص در اروپا داشت)⁴

ظهور حکومت‌های خودکامه تک‌حزبی و نظامی

پس از پایان جنگ جهانی اول، امید به استقرار نظام‌های آزاد و دموکرات در اروپا و سایر نقاط جهان چندان دوام نیاورد و رژیم‌های دیکتاتوری یکی پس از دیگری سر برآوردند.

5. استالین که بود و چگونه قدم در مسیر دیکتاتوری گذاشت؟
 6. استالین در برابر مخالفان حکومت خود چه اقداماتی انجام داد؟
- ۱- شوروی استالینی

5 (پس از مرگ لنین (۱۹۲۴م)، ژوزف استالین^۱، دبیرکل حزب کمونیست، رقیب قدرتمند خود را از سر راه برداشت و قدرت را در شوروی به دست گرفت. استالین با تحکیم موقعیت سیاسی خود، قدم در مسیر دیکتاتوری گذاشت.^۵) (او عده زیادی از بلشویک‌های قدیمی، اندیشمندان، افسران ارتش، اعضای حزب کمونیست، دیپلمات‌ها و مردم عادی را که در برابرش مقاومت و مخالفت می‌کردند، به مرگ محکوم کرد و یا به اردوگاه‌های کار اجباری در سبیری فرستاد که هیچ‌گاه از آنجا باز نگشتند)⁶

1. برنامه های اقتصادی استالین برای شوروی چه بود؟
2. بر اساس برنامه صنعتی استالین بر چه چیزی استوار بود؟
3. سیاست حکومت استالین در عرصه خارجی چه بود؟

حکومت استالین با ادامه برنامه های مختلف اقتصادی و فرهنگی که از زمان لنین آغاز شده بود و اجرای برنامه های جدید، تغییر و تحول چشمگیری در شوروی ایجاد کرد. (یکی از این برنامه ها، طرح اشتراکی کردن مزارع کشاورزی بود که با اعمال قدرت و خشونت بسیار ادامه یافت. علاوه بر این، برنامه ای را با هدف صنعتی کردن سریع کشور به اجرا درآورد.)¹ اساس برنامه صنعتی استالین، بر تولید کالاهای سرمایه ای و سلاح های جنگی استوار بود. با اجرای این برنامه، تولید ماشین آلات صنعتی، نفت، برق، فولاد و زغال سنگ به طرز فوق العاده ای افزایش یافت.²

4. کشور ایتالیا در سالهای پس از جنگ جهانی اول با چه مشکلاتی روبرو بود؟

فعالیت 2

5. موسولینی چگونه در ایتالیا به قدرت رسید؟

برداشت و قضاوت

برداشت و قضاوت خود را از این جمله بیان کنید: «حمام خونی که استالین... به راه انداخت، جذابیت همان چیزی را از بین برد که اکثر متفکران آن را به نام تمدن نوین تحسین می کردند.» (فوگل، تمدن مغرب زمین، ج ۲، ص ۱۲۲۲).

6. چرا پادشاه ایتالیا موسولینی را به نخست وزیری منصوب کرد؟
7. موسولینی چگونه توانست قدرت را در ایتالیا یکپارچه کند؟

نکته مهم: فاشیست های یک گروه ملی گرای افراطی بودند که می خواستند دولت تک حزبی قدرتمند و متمرکزی در ایتالیا ایجاد کنند

- 3 (حکومت استالین در عرصه خارجی به دنبال گسترش مرزها و تسلط بر برخی کشورها و سرزمین های اروپای شرقی بود. با وجود بی اعتمادی و دشمنی ای که میان شوروی و آلمان وجود داشت، دو کشور با یکدیگر پیمان عدم تجاوز امضا کردند (۱۹۳۹م)³

8. موسولینی چگونه مردم را تحت نظارت کامل حکومت درآورد و چگونه مخالفان را سرکوب می کرد؟

۲- به قدرت رسیدن فاشیست ها در ایتالیا

- 4 (کشور ایتالیا در سال های پس از جنگ جهانی اول با مشکلات مختلفی چون تورم، بیکاری، اعتصاب و ناآرامی های کارگری روبه رو شد)⁴ (چون حکومت پادشاهی مشروطه ایتالیا نمی توانست مشکلات را حل و فصل کند، روزنامه نگار و سیاستمداری به نام بنیتو موسولینی، که رهبر حزب کوچکی موسوم به «فاشیست» بود، از فرصت استفاده کرد و قدرت را در آن کشور به دست گرفت)⁵ فاشیست ها یک گروه ملی گرای افراطی بودند که می خواستند دولت تک حزبی قدرتمند و متمرکزی در ایتالیا ایجاد کنند.
- 6 (پادشاه ایتالیا به تشویق صاحبان صنایع، زمین داران و نظامیان، که خواستار ایجاد دولتی مقتدر بودند، موسولینی را به نخست وزیری منصوب کرد)⁶ (۱۹۲۲م). موسولینی پس از پیروزی در انتخابات مجلس که در فضایی آکنده از زور، ارباب و تقلب برگزار شد، در مدت کوتاهی با از بین بردن احزاب رقیب، قدرت را یکپارچه کرد)⁷ (او نیز همچون سایر دیکتاتورها به کمک وسایل ارتباط جمعی و شگردهای تبلیغاتی گوناگون، مردم را تحت نظارت و مراقبت کامل حکومت درآورده بود و با استفاده از یک سازمان امنیتی و پلیسی، معترضان و مخالفان را سرکوب می کرد)⁸

تهیه و تنظیم کبری باکویی دبیر ناحیه 2 ساری

1. چرا مردم ایتالیا شیفته موسولینی شدند از عملکرد او راضی بودند؟
2. سیاست موسولینی در بعد روابط خارجی چگونه بود؟
3. علت تجاوز نظامی ایتالیا به اتیوپی چه بود برای تسلط شمال آفریقا
4. چه زمانی حکومت جمهوری در آلمان بر سر کار آمد؟

5. هیتلر که بود؟ رهبر حزب نازی در آلمان

نکته مهم: نازی ها همانند فاشیستها

ملی گرایان افراطی و نژاد پرست بودند

6. شعار نازی ها چه بود؟

7. هیتلر چه زمانی و چگونه صدراعظم آلمان شد؟

8. اولین اقدام هیتلر پس از صدر اعظمی چه بود؟

موسولینی هنگام سخنرانی در میان هواداران پرشور خود- ونیز ۱۹۲۳ م

9. هیتلر برای تامین امنیت داخلی چه کار کرد؟

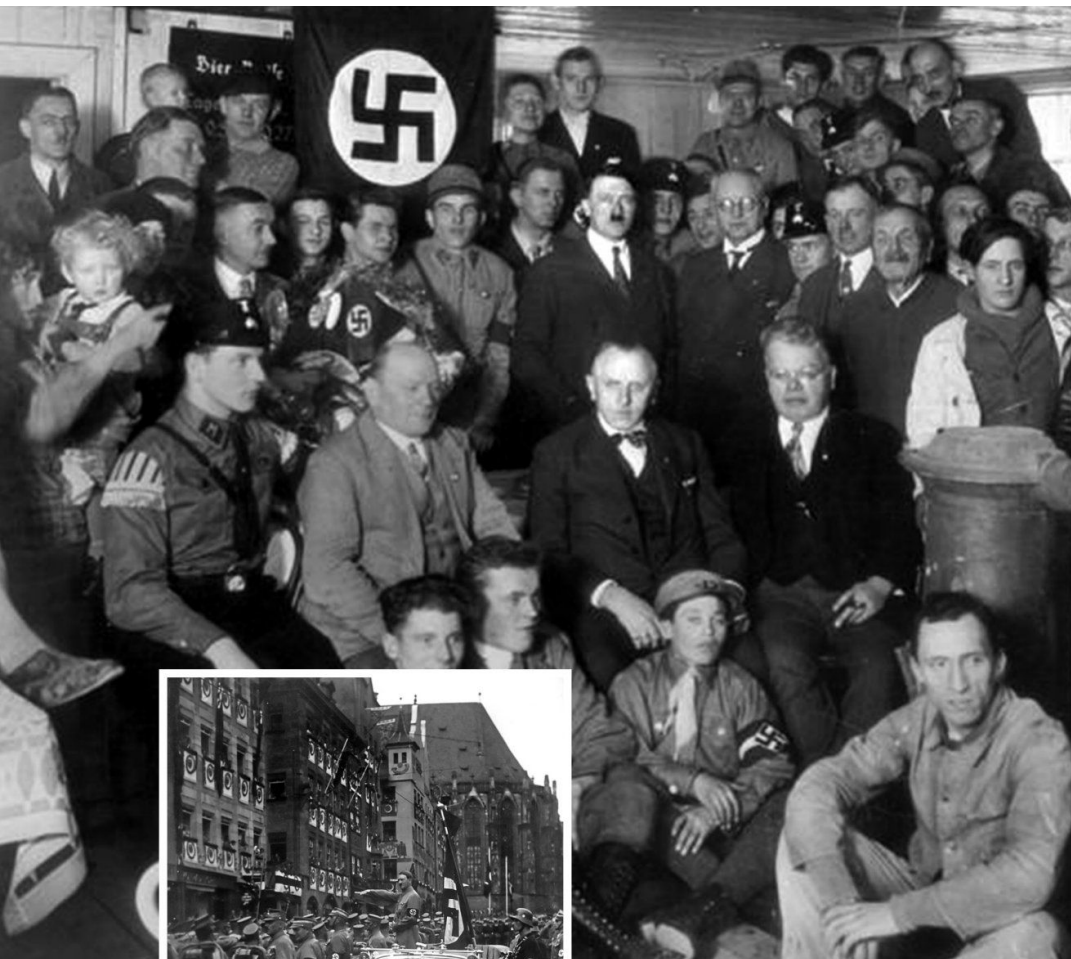
- 1 (موسولینی تا حدود زیادی به وعده های خویش درباره کاهش بیکاری و تورم و پایان دادن به اعتصاب ها عمل کرد. از این رو، تا زمانی که ایتالیا درگیر جنگ جهانی دوم نشده بود، بسیاری از مردم این کشور شیفته وی بودند و از اینکه با رهبری او کشورشان در ردیف قدرت های بزرگ قرار گرفته است، به خود می بالیدند) 1
- 2 (در بُعد روابط خارجی، موسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا را در سر می پروراند. تجاوز نظامی این کشور به اتیوپی (۱۹۳۵ م) در آفریقا با تکیه بر همین تفکر صورت گرفت) 2

۳- ظهور هیتلر در آلمان

- 4 (پس از شکست آلمان در جنگ جهانی اول و پناهنده شدن امپراتور وقت آلمان به هلند، حکومتی جمهوری در این کشور بر سر کار آمد) 4
- 5 (بسیاری از آلمانی ها از این حکومت به سبب امضای پیمان تحقیرآمیز ورسای و گسترش رکود و بیکاری ناخشنود بودند. در چنین شرایطی، هیتلر (۱۸۸۹-۱۹۴۵ م) که رهبری حزب نازی^۱ را در اختیار داشت و با شور و حرارت بسیار، مشکلات آلمان را به همراه راه حل های آن توضیح می داد و بر لغو پیمان ورسای و تجدید غرور و اقتدار ملی تأکید می کرد) 5
- 6 (نازی ها همچون فاشیست ها، ملی گرایانی افراطی و نژادپرست بودند و یکی از شعارهای آنان که تأثیر زیادی بر آلمانی ها گذاشت، شعار «آلمان، بیدار شو» بود) 6
- 7 (پس از موفقیت نازی ها در انتخابات مجلس، هیتلر با حمایت صاحبان صنایع، اشراف زمین دار، افسران ارتش و برخی کانون های سرّی، صدراعظم آلمان شد) (۱۹۳۳ م) 8 (و سپس با قبضه کامل قدرت، نظام دیکتاتوری تک حزبی را در کشور برقرار کرد و خود را پیشوا خواند. در این زمان، تمام حزب های سیاسی به جز حزب نازی منحل و نیروی پلیس و سازمان های دولتی از افراد غیر نازی پاک سازی شدند) 8
- 9 (همچنین، مسئولیت تامین امنیت داخلی به عهده سازمان پلیس مخفی موسوم به «گشتاپو» گذاشته شد و اردوگاه های کار اجباری برای مخالفان بر پا گردید) 9

نکته: هیتلر برای مقابله با مخالفان اردوگاه کار اجباری برپا کرد

۱- حزب ناسیونال سوسیالیست کارگران آلمان که اصطلاحاً حزب نازی نامیده می شد.

رژه نازی‌ها - ۱۹۳۵م

هیتلر و اعضای حزب نازی - دسامبر ۱۹۳۰

1. هیتلر بعد از این که زمام امور را در دست گرفت چه اقداماتی انجام داد؟

1) هیتلر پس از به دست گرفتن زمام امور، قرارداد ورسای را لغو کرد و برنامه‌های اقتصادی و عمرانی گوناگونی را به اجرا در آورد. ساخت شبکه وسیعی از جاده‌ها و راه‌آهن، ایجاد مؤسسات عمومی و راه‌اندازی کارخانه‌های بزرگ به خصوص

صنایع تسلیحاتی از جمله طرح‌های عمرانی و اقتصادی بود که به اجرا درآمد و به بحران رکود و بیکاری در آلمان پایان داد و شرایط تحقیرآمیز آلمان پس از جنگ جهانی اول را تا اندازه زیادی دگرگون کرد. 1

2) 3) در بُعد نظامی نیز هیتلر به سرعت ارتش و تشکیلات نظامی را گسترش داد و به سلاح‌ها و فناوری‌های پیشرفته جنگی مجهز کرد. 2) در بُعد روابط خارجی، نازی‌ها به رهبری هیتلر علاوه بر بستن پیمان‌های دو و چندجانبه با برخی کشورها، برنامه‌های توسعه طلبانه سرحدی و سرزمینی خود را به پیش بردند. هیتلر عقیده داشت که آلمان برای به دست آوردن فضای حیاتی، باید سرزمین‌هایی را در اروپا فتح کند. 3)

2. اقدامات نظامی هیتلر بعد از قدرت چه بود؟

فعالیت ۳

3. اقدامات هیتلر در بعد روابط خارجی چه بود؟

بحث و گفت‌وگو

متن زیر را بخوانید و ببینید چرا این اتفاق عجیب رخ می‌دهد:
 «عجیب نیست و گویا همیشه چنین بوده است - که حقایق تاریخی توسط فاتحین جنگ تعیین و «تاریخ» توسط آنها تفسیر و نوشته شود؛ اما عجیب است - و گویا تاکنون هم این‌طور نبوده - که شکست‌خوردگان جنگ، تاریخی را که این‌قدر یک‌طرفه نگاشته شده است به راحتی باور می‌کنند، بدون اعتراض می‌پذیرند و به نسل‌های بعد منتقل می‌کنند» (چرین، شکست تابوها، ص ۱۱).

1. نخستین اولویت ها پس از انقلاب میجی در ژاپن چه بود؟

2. چگونه ژاپن نخستین گام را برای صنعتی شدن برداشت؟

3. انقلاب میجی در چه بخش هایی تغییرات ایجاد کرد؟

4. ژاپن در طی جنگ جهانی اول به کدام یک از گروه های متخاصم پیوست و نتیجه این کار بر اقتصاد ژاپن چه بود؟

فعالیت ۴

تحلیل تاریخی

با دبیر و دوستان خود درباره اینکه چه گروه ها یا جریان هایی بیشترین سود را از جنگ های جهانی اول و دوم به دست آوردند، گفت و گو کنید.

نکته: از آنجا که اقتصاد ژاپن وابسته به واردات مواد خام بود

رشد صنعتی این کشور با قدرت نظامی و دریانوردی ارتباط تنگاتنگی داشت

۴- توسعه طلبی نظامی ژاپن

در پی اصلاحات موسوم به «انقلاب میجی» در نیمه دوم قرن ۱۹ (در فاصله دو جنگ جهانی، نظامیان هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را در اختیار گرفتند و این کشور را در جهت اهداف توسعه طلبانه نظامی سوق دادند. آنان همچنین از جامعه ملل خارج شدند و به کشورهای همسایه از جمله چین لشکرکشی کردند و به همراه آلمان و ایتالیا کشورهای محور را شکل دادند.) 5

موتسو هیتو (Mutsuhito)، امپراتور ژاپن (۱۸۶۸-۱۹۱۲م) در دوران انقلاب میجی

حکومتی کاملاً مرکزی در ژاپن برپا شد (نخستین اولویت ها پس از انقلاب میجی، تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غربی و جبران عقب ماندگی های نظام قبلی بود.) اما در پاسخ به این نیاز اساسی، کشورهای غربی را سرمشق قرار دادند و گمان می کردند که هیچ ملت آسیایی نمی تواند از ریشه های اصیل خودش دژی بسازد که بتواند برابر طغیان و تهاجم غرب مقاومت کرده یا با آنها رقابت کند (۲) بدین ترتیب ژاپن اولین گام ها را در راه صنعتی شدن برداشت و همزمان شروع به استعمار سرزمین های پیرامون خود کرد (۲). متناسب با این تحولات (۳) تغییرات اساسی در بخش نظامی، آموزش و پرورش، مالیات و قانون اساسی نیز، ایجاد شد (۳)

4 (ژاپن در جنگ جهانی اول به اتفاق مثلث پیوسته بود، اما در مقایسه با انگلستان، فرانسه و آلمان زیان عمده ای متحمل نشد و اقتصادش در سال های پس از جنگ همچنان شکوفا بود.) 4 از آنجا که اقتصاد ژاپن وابسته به واردات مواد خام بود، رشد صنعتی این کشور با قدرت نظامی و دریانوردی ارتباط تنگاتنگی داشت.

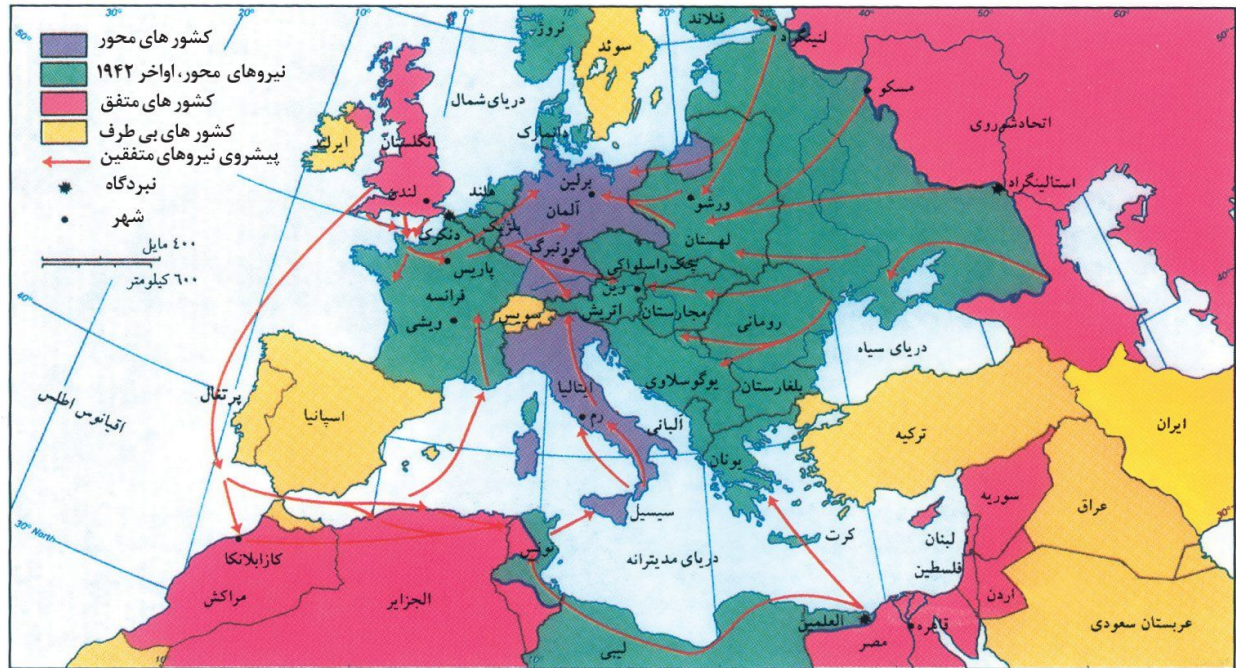
5. در فاصله دو جنگ جهانی چه کسانی هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را به عهده گرفتند؟ و آنها چه اقداماتی انجام دادند؟

1. مهمترین رقیب استعماری انگلستان پس از جنگ جهانی اول کدام کشور بود؟ **کشور آلمان**

2. چرا در اول سپتامبر ۱۹۳۹ نازی‌ها به رهبری هیتلر یا آلمان به لهستان حمله و نیمه غربی این کشور را تصرف کردند؟

3. جنگ جهانی دوم با چه حادثه شروع شد؟ **در سپتامبر ۱۹۳۹ با حمله ناگهانی هیتلر به لهستان**

4. چرا هیتلر در جنگ جهانی دوم به مصالحه با استالین روی آورد و به ارتش شوروی اجازه داد تا نیمه شرقی لهستان را اشغال کند؟

5. جنگ جهانی دوم در اروپا و شمال آفریقا؛ ۱۹۴۱-۱۹۴۵ در جبهه غربی بعد از حمله آلمان لهستان چه کشورهایی به آلمان اعلام جنگ دادند؟

جنگ جهانی دوم (۱۹۳۹-۱۹۴۵م)

6. دولت‌های محور را نام ببرید و این دولت‌ها در جنگ جهانی دوم به آلمان چه کمکی کردند؟
شروع جنگ و سال‌های پیروزی دولت‌های محور

انگلستان که سرمست از پیروزی جنگ جهانی اول بود و بیشترین سهم را از تقسیم دنیا میان فاتحان به دست آورده بود، اینک رقبایی نیرومند و تازه نفس مانند آلمان را در مقابل خود می‌دید.

2) نازی‌ها به رهبری هیتلر که به دنبال گسترش مرزهای خود در اروپا و در مستعمرات بوده و برای رسیدن به آن خود را مجهز کرده بودند، در اول سپتامبر ۱۹۳۹ / شهریور ۱۳۱۸ ناگهان به لهستان حمله و نیمه غربی این کشور را تصرف کردند. هیتلر تصمیم نداشت هم‌زمان در دو جبهه شرقی (شوروی) و غربی (فرانسه و انگلستان) بجنگد؛ بنابراین روی به مصالحه با استالین آورد و حتی به ارتش شوروی اجازه داد تا نیمه شرقی لهستان را اشغال کند) 4

5) (در جبهه غربی؛ بلافاصله بعد از حمله به لهستان، فرانسه و انگلستان به آلمان اعلام جنگ کردند) 5) (آلمان محور اتحاد را با ایتالیا و ژاپن تشکیل داد (دولت‌های محور) و با زنجیره‌ای از لشکرکشی‌ها، توانست بر بخش زیادی از غرب اروپا چیره شود) 6) شکست و اشغال فرانسه مهم‌ترین دستاورد ارتش نازی بود) 7) (هیتلر بعد از فتح پاریس از انگلیسی‌ها خواست که تسلیم شوند ولی انگلستان که از کمک‌های آمریکا برخوردار بود، جنگ را ادامه داد و نبرد شدیدی در هوا، دریا و زیردریا میان دو کشور شکل گرفت. با وجود آنکه انگلستان خسارات بسیاری را متحمل شد ولی نازی‌ها نتوانستند وارد این کشور شوند) 8

9) (نیروهای محور هم‌زمان به شرق اروپا و بالکان هجوم برده و کشورهای آن منطقه را زیر سلطه درآوردند و سپس سرتاسر شمال آفریقا را صحنه جنگ نمودند) 9) حدود دو سال از جنگ سپری شد و دولت‌های محور پیروز میدان بودند؛ اما نیمه دوم جنگ اوضاع به تدریج عوض شد. 7. مهمترین دستاورد ارتش نازی آلمان در جنگ جهانی دوم چه بود؟ 8. هیتلر پس از فتح پاریس از انگلیسی‌ها چه درخواستی کرد و چرا انگلستان تسلیم نشد؟

1. چرا ارتش شوروی اجازه داد تا نیروهای آلمانی وارد مناطق غربی سرزمینشان شوند؟
2. اقدام سربازان شوروی در جنگ جهانی دوم در ضعف ارتش هیتلر چه بود؟

پیروزی متفقین

از ابتدای سال ۱۹۴۱ و علی‌رغم مصالحه با شوروی، سمت و سوی تهاجم آلمان ناگهان از غرب اروپا به سمت شوروی (شرق اروپا) تغییر جهت یافت (قدرت نظامی نیروهای شوروی در حدی نبود که بتوانند آلمانی‌ها را شکست دهند؛ پس تصمیم گرفتند که اجازه دهند نیروهای آلمانی وارد مناطق غربی سرزمینشان شوند) (1) سربازان شوروی همان‌طور که از غرب روسیه به سمت شرق عقب‌نشینی می‌کردند، در سر راه خود مزارع و آذوقه‌ها را می‌سوزاندند تا دشمن نتواند از آنها استفاده کند. با این اوصاف نبرد به داخل روسیه کشیده شد و آلمان‌ها که نتوانسته بودند تا قبل از زمستان سخت روسیه، به پیروزی برسند، به سبب سرمای شدید و کمبود آذوقه، به شدت ضعیف شده و ادامه نبرد برایشان مشکل شد. در این فاصله نیروهای انگلستان و آمریکا به کمک شوروی آمدند. (2)

در جریان نبرد هوایی در سال‌های ۱۹۴۰ و ۱۹۴۱م هواپیماهای آلمانی بارها شهر لندن را بمباران کردند و خسارت‌های فراوانی به این شهر وارد آوردند.

3. چه زمانی نیروهای انگلستان و آمریکا به کمک شوروی آمدند؟
زمانی که سربازان آلمانی در سرمای شدید زمستان گرفتار شدند و با کمبود آذوقه مواجه شدند

بمباران شهر درسدن آلمان توسط متفقین

1. ایالت متحده آمریکا در طی جنگ جهانی دوم به فرانسه و انگلستان در چه زمینه ها کمک می کرد؟
2. چه زمانی ایالات متحده آمریکا به طور مستقیم وارد جنگ جهانی دوم شد؟

1 (ایالات متحده آمریکا در طول جنگ به انگلستان و فرانسه کمک های مالی، تجهیزاتی و تدارکاتی می کرد) ولی حضور رسمی در جنگ نداشت. 2 (با ادعای حمله ژاپنی ها به ناوگان آمریکا در اقیانوس آرام، این کشور رسماً به متفقین پیوست و با ارتش ژاپن (در اقیانوس آرام و شرق آسیا) و ارتش آلمان و ایتالیا (در غرب اروپا و آفریقا) مستقیماً وارد جنگ شد) 3 (ورود ارتش آمریکا توان متفقین را دوچندان کرد و به موفقیت های پی در پی دست یافتند. سرانجام نیروهای ژاپنی در سال ۱۹۴۲ م شکست سختی خوردند و در سال ۱۹۴۳ م ایتالیا به زانو درآمد. در سال بعد نیروهای متفقین در خاک فرانسه پیاده شدند و این کشور را آزاد کردند و سپس از سمت غرب وارد خاک آلمان شدند.) 3

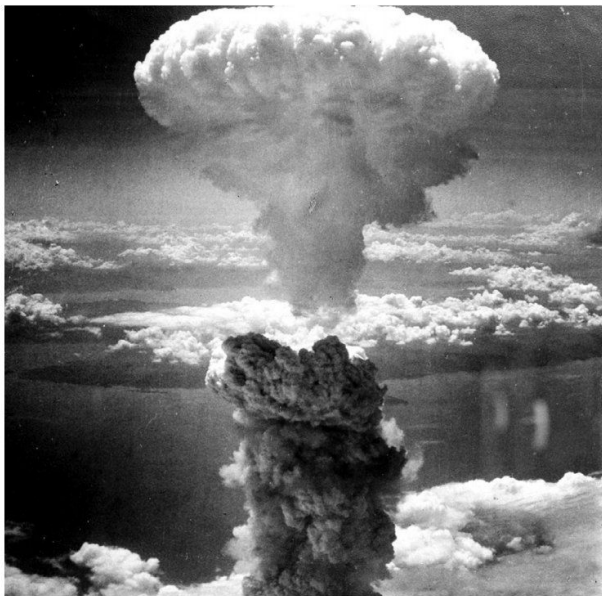
3. پیامد ورود مستقیم آمریکا به جنگ جهانی دوم چه بود؟

1. سرانجام هیتلر چه شد؟

مردم لنینگراد هنگام ترک خانه و کاشانه خود در جنگ جهانی دوم

2. در روزهای پایانی جنگ جهانی دوم ارتش شوروی و نیروهای انگلیسی و آمریکایی کدام قسمت آلمان را به اشغال خود درآوردند؟
 3. متفقین بعد از جنگ جهانی دوم چه تصمیمی درباره فرماندهان و سران حکومت آلمان نازی گرفتند؟

مباران اتمی ژاپن توسط آمریکا

1) (با ورود نیروهای متفقین به برلین، هیتلر خودکشی کرد.)
 2) ارتش شوروی بخش شرقی و نیروهای انگلیسی و آمریکایی قسمت غربی آلمان را به اشغال خود درآوردند (مه ۱۹۴۵).
 3) (نیروهای متفقین تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی را نیز دستگیر و سپس در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی محاکمه و مجازات کردند.)
 3) پس از به زانو درآمدن نازی‌ها، جنگ با ژاپن ادامه یافت (در حالی که نشانه‌های شکست و تسلیم شدن ژاپنی‌ها آشکار شده بود، دولت آمریکا دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن را برای اولین بار در تاریخ، با بمب‌های اتمی ویران کرد (اوت ۱۹۴۵). تا سی روز بعد از انفجار بمب، مردم به‌طور اسرارآمیزی جان خود را از دست می‌دادند. دولت ژاپن ۳۷ هزار نفر «قربانی بمب اتم» را تا سال ۱۹۸۰م ثبت کرده است.)
 4)

۱- این رقم بسیار کمتر از تعداد واقعی قربانیان است؛ زیرا شرط ثبت رسمی با این نام، داشتن دو شاهد غیرخویشاوند بود که برای بسیاری از قربانیان غیرممکن بود.

4. چگونه آمریکا در جنگ جهانی دوم توانست ژاپن را شکست دهد؟

1. جنگ جهانی دوم چگونه خاتمه یافت؟

2. آثار و نتایج جنگ جهانی دوم چه بود؟

3. اولین ضربه کاری به نظم جدید آمریکایی در جهان چیست؟ **ظهور انقلاب اسلامی ایران**
آثار و نتایج جنگ 4. ایران در جنگ جهانی دوم چه موضعی در پیش گرفت؟

1) با سقوط برلین و اعلام تسلیم از سوی ژاپن، جنگ جهانی دوم به طور رسمی خاتمه یافت (جنگ جهانی دوم مهلک‌ترین و مخرب‌ترین رویداد در تاریخ بشر است که در آن حدود ۴۰ تا ۵۰ میلیون نفر کشته شدند. پس از این رویداد، متفکران زیادی از سراسر دنیا در مبانئ و همچنین کارآمدی تمدن غرب مدرن برای ساختن دنیایی بهتر تجدید نظر کردند. تلفات روسیه و آلمان در این جنگ بیش از سایر کشورها بود. بسیاری از کشورهای اروپایی و آسیایی و آفریقایی که درگیر جنگ شده بودند، کما بیش صدمه دیدند و آسیب‌های اقتصادی فراوانی به آنها رسید. گرسنگی، بیماری‌های مسری، آوارگی و اختلال‌های روحی و روانی نیز از دیگر مصیبت‌های ناشی از جنگ بود که بسیاری از مردم جهان را به شدت آزار داد.)
2) آمریکا پس از این جنگ مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی متعددی را در بخش‌های مختلف (مانند روابط بین‌الملل، امنیت و اقتصاد) تأسیس یا تقویت کرد تا از نظم نوینی که بر جهان حاکم شده بود، محافظت کنند. **ظهور انقلاب اسلامی ایران (۱۹۷۹)** اولین ضربه کاری به نظم جدید آمریکایی در جهان است.

فعالیت ۵ 5. در زمان جنگ جهانی دوم ایران با کدام کشور روابط بازرگانی گسترده داشت؟

تفکر و اظهار نظر 6. چرا حمله هیتلر به شوروی معادله جهانی را به زیان ایران به هم زد؟

دیدگاه یکی از مورخان معاصر درباره آثار و پیامدهای فکری و فرهنگی جنگ جهانی دوم را بخوانید و نظر خود را درباره آن در کلاس بیان کنید: «مهیبت‌ترین بصیرت و آگاهی حاصل از این پدیده این بود که اکنون بشر قدرت انهدام کامل خود را به دست آورده است» (آدلر، تمدن‌های عالم، ج ۲، ص ۷۶۶).

7. زمانی که ارتش آلمان در حال پیشروی در شوروی بود دولت شوروی و انگلیس چه درخواستی از رضاشاه داشتند؟

ایران در جنگ

نظامیان شوروی در ایران - قزوین - جنگ جهانی دوم

4) وقتی جنگ جهانی دوم در گرفت، دولت ایران اعلام بی‌طرفی کرد (5) در آن زمان، کشور ما روابط بازرگانی گسترده‌ای با آلمان داشت و تعداد زیادی از کارشناسان (تکنسین‌های آلمانی در ایران مشغول کار بودند).⁵ تلاش‌های انگلستان برای جلوگیری از دادوستد آلمان با کشورهای بی‌طرف، اعتراض حکومت رضاشاه را برانگیخت و باعث شد که ایران از طریق شوروی به تجارت با آلمان ادامه دهد.

6) (با حمله هیتلر به شوروی (ژوئن ۱۹۴۱ / تیر ۱۳۲۰) معادله جهانی به زیان ایران به هم خورد و یک بار دیگر، شوروی و انگلستان علیه میهن ما متحد شدند. در پی هجوم ارتش نازی به خاک شوروی، حفاظت از منابع نفت باکو برای روس‌ها و منابع نفت جنوب ایران برای انگلیسی‌ها اهمیت حیاتی یافت. از سوی دیگر، خاک ایران مناسب‌ترین مسیر برای رساندن کمک‌های تسلیحاتی و تدارکاتی متفقین به نیروهای شوروی بود.)⁶ بنابراین، در حالی که ارتش آلمان در خاک شوروی به سوی ایران پیشروی می‌کرد، دولت‌های شوروی و انگلستان از حکومت ایران خواستند که آلمانی‌ها را اخراج کند و به اقدامات

۱- سازمان ملل، از جمله سازمان‌های تأسیس شده پس از جنگ جهانی دوم است که در سال ۱۹۴۵ در شهر سان‌فرانسیسکو آمریکا و به منظور تأمین اهداف بیان شده، به طور رسمی تأسیس شد.

1. چرا در شهریور ۱۳۲۰ نیروهای شوروی و انگلستان از شمال و جنوب به ایران هجوم آوردند؟

و عکس العمل ارتش ایران چه بود؟

2. پس از اشغال ایران توسط نیروهای متفقین رضا شاه شاه چه سرنوشتی پیدا کرد؟

نیروهای انگلیسی در ایران - جنگ جهانی دوم

۱) خصمانه علیه هیتلر دست بزد. به بهانه حضور نیروهای آلمانی در ایران، نیروهای شوروی و انگلستان در شهریور ۱۳۲۰ (۱۹۴۱) از شمال و جنوب به ایران هجوم آوردند. ارتش ایران مقاومت چندانی نکرد و تنها درگیری مختصری به‌ویژه میان یگان‌های نیروی دریایی ایران با قوای متفقین رخ داد. در جریان درگیری میان واحدهای نیروی دریایی ایران با نیروهای متجاوز انگلیسی در آبادان و خرمشهر، درباردار غلامعلی بایندر فرمانده این نیرو و جمعی از

هم‌زمانش به شهادت رسیدند. 1)

۲) ایران پُلی برای پیروزی متفقین در جنگ بود و بدون استفاده از ظرفیت ایران، سرنوشت جنگ تغییر می‌کرد (پس از اشغال ایران توسط نیروهای متفقین، رضاشاه به فرمان انگلیسی‌ها و به سرعت، استعفایش از سلطنت را نوشت و به جزیرهٔ موریس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید گردید). 2)

3. سران متفقین بعد از جنگ جهانی دوم به چه توافقاتی دست یافتند؟

جهان پس از جنگ جهانی دوم

3) بلافاصله پس از پایان جنگ جهانی دوم، بر پایهٔ توافق‌هایی که از پیش میان سران متفقین (آمریکا، انگلستان و شوروی) صورت گرفته بود، شوروی تسلط سیاسی - نظامی خود را بر اروپای شرقی اعمال کرد. آلمان نیز به دو بخش شرقی و غربی تقسیم شد؛ روس‌ها نیمهٔ شرقی و سایر دولت‌های متفق نیمهٔ غربی آن را تحت سلطهٔ خود گرفتند. بازماندگان جنگ مانند آلمان و ژاپن از داشتن نیروی نظامی مقتدر و مستقل محروم ماندند و اقتصاد و فرهنگ آنها نیز تحت نفوذ فاتحان جنگ قرار گرفت تا امروز نیز، در بسیاری از بخش‌ها، این نفوذ و اعمال نظر همچنان ادامه دارد. 3)

4. عصر جنگ سرد 4. دو بلوک شرق و غرب بعد از جنگ جهانی دوم چگونه شکل گرفت؟

4) جلوگیری از گسترش قدرت آلمان و مقابله با متحدین در جنگ باعث همکاری شوروی و آمریکا شده بود. اما با پایان جنگ و از میان رفتن دشمن مشترک، این همکاری تبدیل به بی‌اعتمادی، رقابت و تنش شدید شد. اصطلاح بلوک غرب و بلوک شرق در این شرایط رایج شد. آمریکا و هم‌پیمانانش که دارای نظام سرمایه‌داری بودند، «بلوک غرب» و شوروی و کشورهای اقماری آن به همراه کشورهای کمیونیستی بر آنها حاکم بود (مانند چین و کره شمالی)، «بلوک شرق» نامیده می‌شدند. 4)

5) آمریکا و شوروی، که دو ایدئولوژی مختلف برای اداره جامعه ارائه می‌دادند، در زمینه‌های مختلف علمی، صنعتی، توسعه تکنولوژی، تجهیزات نظامی، فناوری جاسوسی و حتی ورزش و صنعت مُد رقابت تنگاتنگ داشتند. 5) (6) آنها برای جذب متحدین بیشتر به برقراری اتحادها و پیمان‌های سیاسی و نظامی مانند ناتو^۲ و وِرشو^۳ دست زدند. 6) بین شوروی و آمریکا هرگز رویارویی

5. آمریکا و شوروی در چه زمینه‌هایی رقابت تنگاتنگ داشتند؟

۱- کشورهای اقماری به تعدادی از کشورهای اروپای شرقی گفته می‌شد که شوروی بعد از جنگ جهانی دوم بر آنها تسلط یافت و حکومت‌های کمیونیستی را در آنجا بر سر کار آورد.
۲- سازمان پیمان آتلانتیک شمالی با علامت اختصاری ناتو در اواسط قرن بیستم بین آمریکا و هم‌پیمانانش شکل گرفت. کشورهای امضاکننده این پیمان توافق کردند در صورت حمله به یک یا چند کشور عضو بقیه کشورها درصدد مقابله برآیند. میراث به جای مانده از این پیمان، بر ضد قدرت‌های نوظهور و رقبای تمدن غربی نیز به کار گرفته شد.
۳- پیمان ورشو بین شوروی و کشورهای کمیونیستی اروپای شرقی در شهر ورشو (پایتخت لهستان) بسته شد. این پیمان در مقابل پیمان ناتو منعقد شد.

6. پیمان‌های سیاسی و نظامی بلوک غرب و شرق را نام ببرید

1. جنگ سرد را تعریف کنید بین شوروی و آمریکا هرگز رویارویی نظامی و جنگ مستقیم اتفاق نیفتاد ولی رقابت و تنش های مکرر و جنگ های نیابتی باعث شد که از این دوران تحت عنوان جنگ سرد یاد کنند
2. چگونه اتحاد جماهیر شوروی فروپاشید و بلوک شرق از صفحه تاریخ محو شد؟

دیوار برلین، نماد عصر جنگ سرد و فروریختن آن، نشانه پایان این عصر بود.

نظامی و جنگ مستقیم اتفاق نیفتاد، ولی رقابت و تنش های مکرر (مانند ساخت دیوار برلین) و جنگ های نیابتی باعث شد که از این دوران، تحت عنوان جنگ سرد یاد کنند.

2) مشکلات اقتصادی و سیاسی در اتحاد جماهیر شوروی به مرور زمان اعتراضات مردمی را افزایش داد و بلوک غرب نیز با استفاده از دستگاه رسانه ای خود به آنها دامن می زد. رهبران شوروی سعی کردند تا با انجام اصلاحاتی، این اعتراضات را مهار کنند ولی در نهایت در ۱۹۹۱م این اتحاد فروپاشید و به دنبال آن بلوک شرق از صفحه تاریخ محو شد. خراب شدن دیوار برلین نماد این فروپاشی است. 2)

3. کشورهای اروپایی بعد از جنگ جهانی دوم چگونه دوباره رونق گرفتند؟

بیشتر بدانیم

کمونیسیم در برابر لیبرالیسم

سرمداران بلوک شرق معتقد بودند که کمونیسیم راه حل تمام مشکلات بشر را یافته است و می تواند انسان را در روی زمین به سعادت برساند. در مقابل، گردانندگان بلوک غرب مدعی بودند که مکتب لیبرالیسم و نظام سرمایه داری منعکس کننده گرایش ها و تمایلات منطقی تمام کسانی است که درست فکر می کنند.

بازسازی و رونق اقتصادی اروپا

3) جنگ بخش وسیعی از اروپا و اقتصاد آن را ویران کرد، اما کشورهای اروپایی برای بازسازی کشورهای خود به پا خاستند و با کار سخت و برنامه ریزی های مختلف، تحولات جدی را در کشورهای خود رقم زدند، به حدی که برخی از آنها امروزه در زمینه اداره امور دنیای خود، از فاتحان جنگ نیز بالاتر رفته اند. 3) در این مسابقه علمی و بازسازی جدی که سرعت تحولات آن به هیچ کشوری که رؤیای پیشرفت و آبادانی و استقلال و اقتدار دارد، مجال توقف نمی داد، ایران با حکومت گوش به فرمان بیگانه در زمان پهلوی دوم، نه به اندازه سی سال، که چندین برابر آن از حرکت پرشتاب دنیا در بخش های گوناگون عقب ماند.

۱- آلمان و پایتخت آن برلین، بعد از جنگ جهانی دوم بین متفقین تقسیم شد و قسمت شرقی آن به دست شوروی افتاد و قسمت غربی آن تحت حاکمیت کشورهای بلوک غرب درآمد. در سال ۱۹۶۱ و با اوج گیری جنگ سرد، شوروی اقدام به کشیدن دیوار بین دو قسمت غربی و شرقی برلین کرد تا مانع از مهاجرت مردم و معترضان به نظام کمونیستی از بخش شرقی به بخش غربی شهر شود.

1. ژاپن بعد از جنگ جهانی دوم چه شرایطی پیدا کرد؟

2. ژاپنی ها بعد از جنگ جهانی دوم چگونه پیشرفت کردند؟

3. بعد از جنگ جهانی دوم بین کدام گروه ها در چین جنگ داخلی اتفاق افتاد؟ و چه کشورهایی از آنها حمایت می کردند؟
و نتیجه آن چه شد؟

توکیو، قلب مراکز مالی و اقتصادی ژاپن

تحولات شرق آسیا

1) ژاپن، صنعتی ترین کشور آسیا، پس از شکست در جنگ جهانی دوم به اشغال آمریکا درآمد. قانون اساسی جدید آن کشور، دموکراسی را تقویت و قدرت سیاسی را از اختیار امپراتور و فرماندهان نظامی خارج کرد و به نمایندگان منتخب ملت سپرد. (ژاپنی ها نیز با سخت کوشی و برنامه ریزی دقیق خیلی زود، به موفق ترین قدرت پیشرو اقتصادی در جهان تبدیل

شدند. تولید صنعتی این کشور در سال ۱۹۵۳م به میزان تولید سال های آغازین جنگ جهانی دوم رسید) 2

یکی از تحولات مهم جهان پس از جنگ جهانی دوم، به قدرت رسیدن کمونیست ها در چین بود. 3 پس از شکست و تسلیم ژاپن، جنگ داخلی در چین میان ملی گرایان و کمونیست ها شدت گرفت. در این میان، آمریکا از ملی گرایان و شوروی از کمونیست ها پشتیبانی می کردند. سرانجام، کمونیست ها به رهبری مائو بر ملی گراها پیروز شدند و جمهوری خلق چین را تأسیس کردند. 3 حکومت و حزب کمونیست چین با وجود داشتن رابطه دوستانه با حکومت و حزب کمونیست شوروی، همواره سیاستی مستقل را دنبال کرده است.

4. بعد از پایان جنگ جهانی دوم چه نوع فریادهایی در جهان بلند شد؟
استقلال طلبی و استعمارزدایی 5. بعد از جنگ جهانی دوم چه تحولات در هندوستان رخ داد؟

4) با پایان گرفتن جنگ جهانی دوم، فریاد استقلال طلبی و مخالفت با استعمار در بسیاری از کشورهای مستعمره بلند شد. 4) در هندوستان حزب کنگره ملی به رهبری مهاتما گاندی با کمک مبارزه متحدانه مسلمانان و هندوها، استقلال کامل این کشور را درخواست کرد و انگلستان فرسوده و زخم خورده از دو جنگ جهانی، به ناچار تسلیم شد. 5) (۱۹۴۷م). علاوه بر آن جنبش های استقلال طلبانه در جنوب شرقی آسیا و قاره آفریقا عمدتاً به نحو مسالمت آمیزی به وقوع پیوستند و در کمتر از یک دهه (۱۹۵۵-۱۹۶۵م) بیش از ۳۰ کشور مستقل آسیایی و آفریقایی از مستعمره های اروپاییان سر بر آوردند. 6) (بته در الجزایر، دولت فرانسه تلاش کرد با استفاده از نیروی نظامی، جنبش استقلال خواهی را سرکوب کند اما مردم آن کشور پس از سال ها مبارزه سخت، بر استعمار پیروز شدند و به استقلال دست یافتند) 7) (۱۹۶۲م).

6 بعد از جنگ جهانی دوم چه تحولاتی در جنوب شرقی آسیا و آفریقا اتفاق افتاد؟

کاوش خارج از کلاس

7. الجزایر بعد از جنگ جهانی دوم چگونه مستقل شد؟

جنبش غیر متعهدها

با راهنمایی دبیر و مراجعه به منابعی که به شما معرفی می کند، درباره جنبش عدم تعهد تحقیق کنید و پاسخ پرسش های زیر را به کلاس ارائه دهید.

۱- پایه گذاران جنبش غیر متعهدها چه کسانی بودند؟ ۲- هدف از تأسیس جنبش غیر متعهدها چه بود؟ ۳- در عصر جنگ سرد موقعیت سیاسی این جنبش در جهان چگونه بود؟

8. مهمترین مسائل مهم منطقه خاورمیانه و جهان اسلام در دوره معاصر چیست؟

فلسطین

8) اشغال کشور مسلمان فلسطین و تأسیس رژیم غاصب اسرائیل یکی از مسائل مهم منطقه خاورمیانه و جهان اسلام در دوره معاصر است. 8

9) (مهاجرت گروه های کوچکی از یهودیان به فلسطین در اوایل دهه ۱۸۸۰م آغاز شد. انگلستان در سال ۱۹۱۷م با صدور اعلامیه بالفور ۲

۱- دان، تاریخ تمدن و فرهنگ جهان، ج ۴، صص ۲۱۶-۲۱۷

۲- بالفور (Balfour) وزیر خارجه وقت انگلستان بود که در نامه ای نظر مساعد دولت خود را به تشکیل کشوری یهودی در سرزمین فلسطین اعلام کرد.

9. رژیم غاصب اسرائیل چگونه شکل گرفت؟

1. دلایل اهمیت سرزمین فلسطین را ذکر کنید

نظر مساعد خود را با ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین اعلام کرد. در دوران قیمومیت انگلستان بر فلسطین در سال‌های پس از جنگ جهانی اول، یهودیان بیشتری به این کشور مهاجرت کردند و با خرید و تصرف زمین‌های وسیع، بر اقتصاد آنجا مسلط شدند. سازمان ملل (در سال ۱۹۴۸م) با فشار شبکه صهیونیسم (بین‌الملل و حمایت دولت‌های انگلیسی و آمریکا و سکوت بیشتر کشورهای مسلمان، این دولت جعلی را به رسمیت شناخت.)⁹ مسئله فلسطین و ظلمی که بر مردم این کشور می‌شود، تنها یک مسئله مربوط به مردم عرب و یا حتی یک مسئله صرفاً اسلامی نیست، بلکه یک مسئله بسیار بااهمیت است. دلایل اهمیت فلسطین را می‌توان در موارد زیر برشمرد:

1) ۱- این سرزمین مهد ادیان الهی و محل زندگی بسیاری از پیامبران بوده و اماکن مقدس بسیاری در آن واقع شده است. از این

پس از پیروزی حزب الله لبنان در جنگ ۳۳ روزه به رهبری سید حسن نصرالله و پیروزی مقاومت غزه در جنگ ۲۲ روزه و ۸ روزه، افسانه شکست‌ناپذیری صهیونیست‌ها فروریخته است.

جهت کانون توجه بسیاری از مردم جهان از جمله مسلمانان، مسیحیان و یهودیان است.

۲- کشور فلسطین در محل تقاطع و لولای سه قاره آسیا، آفریقا و اروپا قرار دارد و راه‌های ارتباطی زمینی این سه قاره از این منطقه می‌گذرد. چنین مناطقی در جهان از اهمیت بالایی برخوردارند.

۳- تشکیل دولت جعلی اسرائیل در این منطقه و در قلب دنیای اسلام، دارای یک هدف بلندمدت استکباری است؛ زیرا ادامه حیات و فعالیت اسرائیل، این تضمین را به صهیونیست‌ها می‌دهد که اگر زمانی دولت اسلامی مقتدری در این منطقه به وجود آمد، اسرائیل با آن مقابله کند و بتواند جلوی نفوذ آنها را بگیرد. بنابراین دستیابی صهیونیست‌ها به قلب دنیای اسلام یعنی فلسطین، باعث تداوم سلطه استعمارگران بر دنیای اسلام است.

۴- یکی از مهم‌ترین آبراه‌های جهان از این منطقه عبور می‌کند و ارتباط بین غرب و شرق را فراهم می‌کند (مسیر آبی دریای مدیترانه - دریای سرخ - اقیانوس هند) روزانه کشتی‌های فراوانی در این مسیر در رفت و آمدند و کالاهای مبادله شده بین کشورهای از جمله نفت، را جابه‌جا می‌کنند.)¹

پرسش‌های نمونه

- ۱- عوامل ضعف جامعه ملل و ناتوانی آن را در جلوگیری از جنگ جهانی دوم بیان کنید.
- ۲- ویژگی‌های مشترک دیکتاتوری‌های استالین، موسولینی و هیتلر را در ابعاد سیاسی، اقتصادی و اجتماعی فهرست کنید.
- ۳- رویدادهای مهم منتهی به جنگ جهانی دوم و دوران آن جنگ را روی نمودار خط زمان نشان دهید.
- ۴- ارزیابی شما از سیاست حکومت رضاشاه در قبال جنگ جهانی دوم چیست؟ (برای دیدگاه خود استدلال بیاورید.)
- ۵- چه عواملی موجب رشد سریع اقتصادی و صنعتی کشورهای اروپای غربی و ژاپن در سال‌های پس از جنگ جهانی دوم شد؟

۱- در دنیا یهودیان فراوانی وجود دارند که از صهیونیسم بیزارند. صهیونیسم یک جریان فکری سیاسی متجاوز است که تشکیل دولت اسرائیل را هدف نهایی خود می‌داند و برای رسیدن به آن، هرگونه اقدامی انجام می‌دهد. منظور از صهیونیسم فقط دولت اشغالگر فلسطین نیست، بلکه راه‌اندازی و اداره دولت اسرائیل تنها بخشی از مجموعه فعالیت این گروه است. آنها در واقع سرمایه‌داران بزرگی هستند که در کشورهایمانند آمریکا نفوذ فراوان دارند و تا حد زیادی بر سیاست آن کشور مسلط‌اند. امروزه حتی برخی سازمان‌های بین‌المللی نیز در زمینه‌های مالی، نظامی، تبلیغاتی و فرهنگی اسیر سیاست‌های توسعه طلبانه صهیونیسم‌اند. قبل از انقلاب اسلامی، رژیم ظالم پهلوی حتی اجازه تفکر درباره مسئله فلسطین را نمی‌داد و نمی‌گذاشت مردم احساس کنند که مسئله فلسطین جزئی از مسئله مسلمانان و انقلاب اسلامی است و به آینده و پیشرفت ایران مرتبط است. امام خمینی برای اولین بار در تاریخ مبارزات عربی و اسلامی و فلسطینی، یک روز را به نام روز قدس و به عنوان نمادی برای مبارزه با صهیونیسم، معین کرد.